

Adres: Politechnika Wrocławska, Instytut Maszyn, Napędów i Pomiarów Elektrycznych
ul. Smoluchowskiego 19, 50-372 Wrocław, tel. 71 3202954, e-mail: jan.zawilak@pwr.wroc.pl

WSPOMNIENIE POŚMIERTNE**PROF.DR HAB. INŻ. MIROSLAW INNOCENTY DĄBROWSKI
(1926-2013)**

W dniu 30 maja 2013 r. odszedł od nas na zawsze wybitny przedstawiciel środowiska elektrotechników polskich prof. dr hab. inż. Mirosław Innocenty Dąbrowski, emerytowany profesor zwyczajny Politechniki Poznańskiej, członek korespondent Polskiej Akademii Nauk.

Mirosław Innocenty Dąbrowski, syn urzędnika ubezpieczeń społecznych Innocentego Franciszka Dąbrowskiego, urodzony 29 XI 1926 roku w Łodzi, rozpoczął naukę w wieku sześciu lat. W lipcu 1939 r. zdał konkursowy egzamin wstępny do Miejskiego Gimnazjum Męskiego im. Józefa Piłsudskiego; w dniu rozpoczęcia zajęć 1 września 1939 r. wybuchła druga wojna światowa. Po wkroczeniu wojsk niemieckich do Łodzi nauka została przerwana w połowie października, a gimnazjum zostało zamknięte w dniu 15 grudnia 1939 r. W czerwcu 1940 r. został on przymusowo wywieziony do Niemiec gdzie pracował w gospodarstwie rolnym w Brandenburgii, a następnie na przełomie lat 1944-45 był zmuszony do niewolniczej pracy przy budowie umocnień frontowych w obozie kierowanym przez jednostki Waffen SS nad Nysą Łużycką w miejscowości Bad-Muskau – obecnie część tego miasta o nazwie Łęknica znajduje się po stronie polskiej. Z tego obozu zbiegł i po zakończeniu wojny powrócił do rodzinnego miasta.

W maju 1945 r. wznowił naukę w 1 Miejskim Koedukacyjnym Ogólnokształcącym Gimnazjum i Liceum dla Dorosłych, utworzonym przy przedwojennej szkole im. J. Piłsudskiego. Szkołę tę ukończył i świadectwo dojrzałości otrzymał 28 czerwca 1948 r. W październiku 1948 r. podjął studia na Wydziale Elektrycznym Politechniki Łódzkiej – matrykuła nr 2599, uzyskując kolejno dyplomy: inżyniera w dniu 19 lutego 1952 r. i magistra inżyniera w dniu 20 czerwca 1954 r. w specjalności maszyny elektryczne. Na ukształtowanie jego przyszłych zainteresowań badawczych największy wpływ wywarli profesorowie Bolesław Konorski, Eugeniusz Jezierski i Władysław Pełczewski.

Jeszcze jako student, a następnie młody pracownik nauki, w okresach wakacyjnych podejmował pracę w zakładach maszyn elektrycznych i transformatorów w Łodzi, Żychlinie, Cieszynie i w Bielsku-Białej. Już w tym okresie opracował nagrodzony projekt wynalazczy, zastosowany w Zakładach Elektrobudowa w Łodzi.

Pracę zawodową rozpoczął w lutym 1952 r. pod kierunkiem prof. dr Andrzeja Sołtana na stanowisku asystenta w Katedrze Fizyki Politechniki Łódzkiej. Uczestniczył w budowie pierwszego w Polsce generatora Van de Graaffa o napięciu 1 MV, opracowując regulowany napęd taśmy transportującej ładunek elektryczny. Następnie od 1954 r. był zatrudniony na stanowisku starszego asystenta w Katedrze Miernictwa Elektrycznego, kierowanej przez prof. Witolda Iwaszkiewicza, a od 1957 do 1966 r. pracował pod kierunkiem prof. Eugeniusza Jezierskiego w Katedrze Maszyn Elektrycznych i Transformatorów tejże uczelni. W 1960 r. awansował na stanowisko adiunkta. Jednocześnie w latach 1960-64 pracował jako starszy konstruktor w Zakładach Maszyn Elektrycznych i Transformatorów w Żychlinie, a w latach 1958- 1964 jako pracownik naukowy w Instytucie Energetyki w Warszawie Oddział w Łodzi.

W dniu 20 grudnia 1960 r. Rada Wydziału Elektrycznego Politechniki Łódzkiej nadała mu stopień doktora nauk technicznych na podstawie rozprawy pt.: „Wpływ napięć magnetycznych w żelazie na kształt pola magnetycznego maszyny asynchronicznej”, wykonanej pod kierunkiem prof. E. Jezierskiego. Recenzentami pracy byli prof. dr hab. inż. Władysław Kołek z Akademii Górniczo-Hutniczej w Krakowie oraz prof. dr hab. inż. Andrzej Kordecki z Politechniki Wrocławskiej. Na tym samym Wydziale, uzyskał w dniu 20 września 1966 r. stopień naukowy doktora habilitowanego nauk technicznych na podstawie dysertacji habilitacyjnej pt. „Pole elektromagnetyczne oraz straty od prądów wirowych w środowisku jednorodnym anizotropowym”. Recenzen-

tami dysertacji byli prof. dr hab. inż. Bolesław Konorski z Politechniki Łódzkiej oraz prof. dr hab. inż. Władysław Kołek.

Od września 1966 r. do sierpnia 1967 r. pracował na Wydziale Elektrycznym Politechniki Częstochowskiej organizując w Katedrę Maszyn Elektrycznych. Od września 1967 r. został zatrudniony na Wydziale Elektrycznym Politechniki Poznańskiej i przeniósł się z rodziną na stałe do Poznania. Początkowo był kierownikiem Katedry Maszyn Elektrycznych, a od 1970 do 1997 r. – kierownikiem Zakładu Maszyn Elektrycznych w Instytucie Elektrotechniki Przemysłowej oraz od 1970 do 1980 r. zastępcą dyrektora do spraw badań naukowych i współpracy z przemysłem. Jednocześnie w latach 1975-90 był doradcą naukowym Wielkopolskiej Fabryki Maszyn Elektrycznych „Wiefamel” w Poznaniu, inicjując m.in. uruchomienie produkcji nowych wyrobów, np. maszyn elektrycznych prądu stałego nowej generacji do napędów sterowanych numerycznie.

W trudnym okresie od 1980 do 1984 roku był Prorektorem do spraw Nauki w Politechnice Poznańskiej.

W Poznaniu uzyskał kolejne awanse: tytuł profesora nadzwyczajnego w 1973 r. i profesora zwyczajnego w 1979 r. Członkiem korespondentem Polskiej Akademii Nauk w Wydziale IV Nauk Technicznych został wybrany w maju 1989 r. Od 1984 r. był członkiem Komitetu Elektrotechniki PAN, a od 1987 r.

członkiem Prezydium Komitetu i przewodniczącym Sekcji Maszyn Elektrycznych i Transformatorów. Funkcję zastępcy Przewodniczącego Komitetu pełnił od 1990 r. Od maja 1977 był Przewodniczącym Komisji Nauk Elektrycznych Oddziału PAN w Poznaniu.

Prof. M. Dąbrowski utrzymywał od 1960 r. ożywione kontakty naukowe z ośrodkami za granicą. Wykładał m. in. w: Słowackiej Wyższej Uczelni Technicznej w Bratysławie, Wyższej Uczelni Technicznej w Brnie, Zachodnio Czeskim Uniwersytecie Technicznym w Pilźnie, Uniwersytecie Technicznym w Wiedniu, Uniwersytecie Technologicznym w Helsinkach. Był zapraszany na odczyty m.in. do uczelni w Austrii, Belgii, Niemczech, Szwajcarii, Wielkiej Brytanii, na Węgrzech i na Ukrainie. Na tle tej współpracy podjął w 1972 r. inicjatywę powołania do życia sympozjów naukowych, które od wielu lat mają charakter międzynarodowy i są znane pod nazwą „Electromagnetic Phenomena in Nonlinear Circuits – EPNC”.

W 1998 r. przeszedł na emeryturę pozostając nadal czynnym naukowo w Politechnice Poznańskiej.

W 1995 r. podjął pracę naukową w Zakładzie Maszyn Elektrycznych Instytutu Elektrotechniki w Warszawie-Międzylesiu, którą kontynuował przez kilkanaście lat. W Instytucie wypromował trzech doktorów nauk technicznych i opiekował się potencjalnymi habilitantami.

Główne kierunki badawcze Profesora dotyczyły analizy pól i obwodów magnetycznych, syntezy optymalnych elektromechanicznych i elektromagnetycznych przetworników energii oraz strat mocy w ferromagnetykach. Kierunki te wywodzą się z dwóch nurtów zainteresowań, a mianowicie: maszyn elektrycznych i elektrodynamiki technicznej. Bogactwo zjawisk fizycznych występujących w maszynach elektrycznych w powiązaniu z metodologią elektrodynamiki technicznej, zaowocowało wieloma pracami Profesora i Jego uczniów

w dziedzinie analizy stanów pracy oraz metodologii projektowania przetworników elektromechanicznych, tworząc trwały dorobek poznańskiej szkoły naukowej maszyn elektrycznych.

Pracownicy Zakładu Maszyn Elektrycznych Politechniki Poznańskiej, Poznań 1980 r.

Wycieczka pracowników Instytutu Elektrotechniki Przemysłowej Politechniki Poznańskiej, 1974 r.

Z prof. Andrzejem Kordeckim podczas urodzin prof. Józefa Węglarza (Kołobrzeg 1978 r.)

Urodziny urodzin prof. Józefa Węglarza (Kołobrzeg 1978 r.)

Do ważniejszych osiągnięć badawczych należą m. in. wyjaśnienie wpływu:

- napięć magnetycznych w jarzmach na rozkład pola magnetycznego w maszynie indukcyjnej i wykrycie oraz uzasadnienie, że działają one przeciwnie niż napięcia magnetyczne w zębach,
- naciągu magnetycznego na krytyczną prędkość obrotową wirnika maszyny elektrycznej, a zwłaszcza pionierskie opracowanie metody analizy naciągu magnetycznego w turbogeneratorach z uwzględnieniem sprężystych ugięć wirnika,
- niejednorodności, domenowej struktury oraz anizotropii rezystywnościowej ferromagnetyków na straty mocy wywołane przez prądy wirowe przy napięciowym wymuszeniu strumienia magnetycznego.

W zakresie badań podstawowych na użytek projektowania optymalnych maszyn elektrycznych i przetworników elektromagnetycznych o różnych strukturach Jego osiągnięcia dotyczą:

- uzupełnienia modeli matematycznych maszyn indukcyjnych, zwłaszcza maszyn o wirniku masywnym,
- uzupełnienia analizy zjawisk w maszynach o magnesach trwałych,
- analizy przetworników acyklicznych,
- podjęcia problematyki kolektywnej optymalizacji serii maszyn elektrycznych, tj. jednoczesnego optymalizowania zbioru maszyn dotychczas optymalizowanych indywidualnie,
- implementacji oryginalnego oprogramowania na użytek projektowania wspomaganego komputerem.

Opublikowany dorobek naukowy prof. Dąbrowskiego obejmuje ponad 300 pozycji, w tym 16 książek, 117 rozpraw i artykułów, 86 prace zamieszczone w materiałach konferencyjnych, 29 publikacji informacyjnych i dydaktycznych oraz 8 patentów.

Spotkanie po 30 latach z pierwszymi absolwentami specjalności Maszyny Elektryczne w Poznaniu, Poznań 1999 r.

Prof. M. Dąbrowski - spotkanie z pierwszymi absolwentami specjalności Maszyny Elektryczne, Poznań 1999 r.

Życzenia z okazji 80-lecia urodzin, Poznań 2007r.

80-lecie urodzin, Poznań 2006 r.

Szczególnie ważną pozycję w tym dorobku zajmują książki: Konstrukcja maszyn elektrycznych, WNT 1965, 1978; Pola i obwody magnetyczne maszyn elektrycznych, WNT, Warszawa 1971; Maszyny indukcyjne o wirniku masywnym, PWN, Warszawa 1977; Analiza obwodów magnetycznych. Straty mocy w obwodach, PWN, Warszawa 1981; Projektowanie maszyn elektrycznych prądu przemiennego, WNT, Warszawa 1987, 1994; rozdziały w pracy zbiorowej: Modelowanie i diagnostyka oddziaływań mechanicznych, aerodynamicznych i magnetycznych w turbozespołach energetycznych, Polska Akademia Nauk, Wydział IV Nauk Technicznych. Wydawnictwo IMP PAN, Gdańsk 2005, rozdział 7. Oddziaływania magnetyczne w turbogeneratorach, s. 223 – 252, rozdział 19. (Współautor A. Rudeński) Modele matematyczne oraz program obliczania sił promieniowego naciągu magnetycznego, s. 917 – 940; Początki rozwoju transformatorów, Ośrodek Wydawnictw Naukowych PAN, Poznań 2005.

Najważniejsze rozprawy i artykuły M. Dąbrowskiego, to: Praca kompensatorowa maszyn synchronicznych, Energetyka 1958 s.292 i 1959 s.14 (pierwsza publikacja); Wpływ napięć magnetycznych na rozkład pola maszyny asynchronicznej, Rozprawy Elektrotechniczne PAN, 1964, s. 204; Pole elektromagnetyczne w anizotropowym pręcie, Rozprawy Elektrotechniczne PAN, 1965 s. 301; Maschinelle Berechnung der zusätzlichen Wirbelstromverluste in geblechten Eisenkernen, Wissenschaftliche Zeitschrift der Technischen Hochschule Ilmenau, 1967 S. 23; Intersheet eddy-current losses in laminated core covered with an ideal conductor, Periodica Polytechnica Electr. Eng. Budapest, 1981 p. 147; Hybrid Method for Analysis of Eddy-Current Loss in Electrical Machine Winding Caused by the Main Flux, IEEE Transactions on Magnetics. Vol. 24, 1988,

p. 479; Numerical Analysis of Eddy-Currents in the Rotor Bar of Arbitrary Shape, Proceedings of the 3rd International Symposium Graz, 1988, p. 165; Some Effect of Unidirectional Stress in Si-Fe Sheets, *Physica Scripta Scandinavica*, 1989 p. 51; Field equations expressed by complex conjugate variables, Proceedings of Int. Symp. on Electromagnetic Fields, Southampton 1991 p. 29; Effect on non-uniform resistivity on eddy currents in the rotor bar, *The International Journal for Computation and Mathematics in Electrical Engineering. COMPEL*, 1997 p. 31; Power losses in ferromagnetic cores, Helsinki University of Technology, Libella Painpoveln Oy 1997 s. 28; Selected ideas of the theory of non-linear electrical circuits, *The International Journal for Computation and Mathematics in Electrical Engineering. COMPEL*, 1999 p. 204; Metody matematyczne stosowane w elektrotechnice, *Przegląd Elektrotechniczny*, 2000, s. 241-247; współautor A. Rudeński Efficiency determination and losses segregation of single-phase induction motors, *Prace Instytutu Elektrotechniki*, zeszyt nr 223 2005, s. 59 – 69; Wpływ sprężystych ugięć dowolnie położonego wirnika turbogeneratora na promieniowy naciąg magnetyczny, *Przegląd Elektrotechniczny*, 2005, nr 10, s. 99 – 105; Early period of transformers development, *Zeszyty Naukowe Politechniki Łódzkiej*, nr 965, *Elektryka*, zeszyt 105, Łódź 2005, s. 19 – 36.

Do dorobku prof. M. Dąbrowskiego należą także opracowania nowych rodzajów przetworników elektromechanicznych, jak np. prądnic synchronicznych stałonapięciowych zmiennoobrotowych, silnika o stałej prędkości kątowej do napędów urządzeń fonicznych, transformatora z dynamiczną stabilizacją prądu obciążenia.

Osiągnięcia badawcze i doświadczenie w projektowaniu stały się podstawą licznych prac poświęconych metodologii projektowania i systemowego nauczania maszyn elektrycznych z uwzględnieniem metod wspomagania projektowania komputerem. Do najbardziej znaczących należą publikacje: *Zarys rozwoju projektowania maszyn elektrycznych, Projektowanie i Systemy*, tom XVII. Zagadnienia metodologiczne nauk praktycznych. PAN Komitet Naukoznawstwa, 2003, s. 95 – 110; *Zagadnienia badawcze projektowania optymalnej serii maszyn elektrycznych*, XL International Symposium on Electrical Machines, Hajnówka 18 – 22 June 2004, s. 39 – 44; *Projektowanie optymalnych serii maszyn elektrycznych*, *Zeszyty Naukowe Politechniki Poznańskiej, Elektryka* nr 48, 2004, s. 103 – 113.

Profesor Dąbrowski interesował się również naukoznawstwem oraz terminologią naukową – był członkiem Komitetu Terminologii PAN do zakończenia jego działalności. Interesowały Go ujęcia oraz metody systemowe w rozwiązywaniu problemów poznawczych i decyzyjnych. Był badaczem twórczości nie tylko znanych uczonych ubiegłowiecznych, jak np. Oliviera Heaviside'a i Michała Doliwo-Dobrowolskiego, pierwszych twórców transformatorów, ale także wielu mniej znanych prekursorów nauki, których osiągnięcia zostały niedocenione lub zapomniane, jak np. Wojciecha Urbańskiego ze Lwowa.

Profesor zorganizował w Politechnice Poznańskiej kształcenie specjalistyczne w dziedzinie maszyn elektrycznych i transformatorów. Kierując tą specjalnością przez 27 lat wypromował ponad 230 magistrów inżynierów. Był promotorem 20 doktorów nauk technicznych i opiekunem 12 habilitantów. Blisko 30 osób spośród Jego wychowanków zostało zatrudnionych w szkolnictwie wyższym w Polsce i za granicą. Do grona najbliższych współpracowników i uczniów należeli profesorowie: Jacek Gieras (obecnie w USA), Andrzej Demenko, Lech Nowak, Wojciech Szeląg, Maciej Hippner (obecnie w RPA) oraz doktor habilitowany Grażyna Frydrychowicz – Jastrzębska z Politechniki Poznańskiej.

Prof. M. Dąbrowski pracował w szkolnictwie wyższym 50 lat. Praca dydaktyczna była dla niego drugim powołaniem obok działalności badawczej. Jego podręczniki dotyczące projektowania maszyn elektrycznych są wykorzystywane w uczelniach, w których są prowadzone zajęcia specjalistyczne w tym zakresie. Wykłady ilustrował doświadczeniami wyniesionymi z praktyki przemysłowej. W stosunkach ze studentami starał się wykorzystywać elementy wiedzy ogólnej o znaczeniu kulturotwórczym, rozszerzające horyzonty myślowe słuchaczy. Wielu z nich obrało za jego radą karierę naukową.

Szeroka była aktywność prof. M. Dąbrowskiego na polu organizacji nauki, obejmująca różne formy i różne struktury tej działalności. Od 1968 r. do 1981 r. był członkiem Rady Naukowo-Dydaktycznej Instytutu Układów Elektromaszynowych Politechniki Wrocławskiej. Od 1978 r. do 1981 r. był członkiem, a następnie zastępcą Przewodniczącego Rady Programowej Zakładu Badań Podstawowych Elektrotechniki Ministerstwa Przemysłu i Handlu oraz Polskiej Akademii Nauk w Warszawie. W latach 1980-1992 był członkiem oraz zastępcą Przewodniczącego Rady Naukowej Branżowego Ośrodka Badawczo-Rozwojowego Maszyn Elektrycznych KOMEL w Katowicach. W latach 1991-1995 przewodniczył Sekcji Elektrotechniki Komitetu Badań Naukowych w Warszawie. W 1994 r. został powołany na członka Normalizacyjnej Komisji Problemowej nr 56 do spraw Maszyn Elektrycznych Wirujących. Od 1980 r. był członkiem Rady Programowej Organu Stowarzyszenia Elektryków Polskich „Przeglądu Elektrotechnicznego” a od 1990 r. członkiem Rady Redakcyjnej kwartalnika PAN „Archives of Electrical Engineering”. W 1999 r. został członkiem Rady Programowej Zakładu Badań Podstawowych w Instytucie Elektrotechniki w Warszawie-Międzylesiu. Przewodniczył Sekcji S 5.2

Elektrotechnika Komitetu Badań Naukowych w ciągu 9 pierwszych konkursów na finansowanie projektów badawczych. Kierował realizacją dziewięciu projektów badawczych, w tym pięciu zespołowych, jednego indywidualnego oraz trzech promotorskich. W latach 1981 – 1989 współpracował wraz ze swoim zespołem z Politechniki Poznańskiej z Zakładem Badań Podstawowych Elektrotechniki Ministerstwa Przemysłu i Handlu oraz Polskiej Akademii Nauk w Warszawie przy realizacji tematów badań grupy tematycznej; Teoria przetworników elektromechanicznych, w ramach ówczesnego Centralnego Programu Badań Podstawowych.

W Opolu 8 maja 2013 r.

W Opolu 8 maja 2013 r.

Inauguracja SME 2011 w Szczecinie

Z prof. Ryszardem Pałką
w Opolu (8 maja 2013 r.)

Z prof. Tadeuszem Glinką
w Książu (SME 2012 r.)

Był wybierany nieprzerwanie od 1972 r. członkiem Komitetu Elektrotechniki PAN, pełniącym od 1990 r. funkcję zastępcy Przewodniczącego. W latach 1988-97 był Przewodniczącym Sekcji Maszyn Elektrycznych i Transformatorów tego Komitetu. Jest członkiem założycielem Polskiego Towarzystwa Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej Oddziału w Łodzi. W latach 1968-81 przewodniczył Oddziałowi Poznańskiemu tego Towarzystwa. Pełnił także funkcję Przewodniczącego Zarządu Głównego PTETiS w Warszawie. Za zasługi nadano mu w 1997 r. godność członka honorowego PTETiS. Był członkiem założycielem Polskiego Towarzystwa Zastosowań Elektromagnetyzmu w Warszawie oraz członkiem zwyczajnym Poznańskiego Towarzystwa Przyjaciół Nauk. Od 1999 r. był członkiem Prezydium Oddziału PAN w Poznaniu. Od 1967 r. był członkiem Stowarzyszenia Elektryków Polskich SEP, a od 1991 r. członkiem największego, międzynarodowego stowarzyszenia elektryków i elektroników – The Institute of Electrical and Electronic Engineers IEEE w USA.

Profesor M. Dąbrowski zajmował się również prognozowaniem badań naukowych w dziedzinie przetworników elektromechanicznych i elektromagnetycznych. To właśnie Jemu powierzano wielokrotnie opracowanie kierunków rozwoju maszyn elektrycznych w Polsce dla potrzeb różnych gremiów decyzyjnych.

Wielostronna działalność Profesora była nagradzana przez Ministra Szkolnictwa Wyższego i Techniki, a później Ministra Edukacji Narodowej sześciokrotnie, w tym w 1966 i 1982 r. nagrodami indywidualnymi pierwszego stopnia. Przez władze państwowe został odznaczony Krzyżem Kawalerskim Orderu Odrodzenia Polski w 1973 r. i Medalem Komisji Edukacji Narodowej w 1989 r. Został także wyróżniony odznakami zasłużonego dla Miasta Poznania w 1986 r. oraz dla Województwa Poznańskiego w 1988 r. W 1980 r. został wyróżniony medalem i dyplomem uznania za zasługi dla Wydziału Elektrycznego Politechniki Poznańskiej, a w 1984 r. medalem za zasługi dla tejże Uczelni. W 1975 r. na XX Walnym Zjeździe Delegatów Stowarzyszenia Elektryków Polskich otrzymał nagrodę II stopnia Zarządu Głównego tego stowarzyszenia. W 1976 r. otrzymał nagrodę Zarządu Głównego PTETiS a w 1988 r. uzyskał dyplom za zajęcie I miejsca w Konkursie Mistrz Techniki SIMP Województwa Poznańskiego. Z okazji 50-tej rocznicy ukończenia studiów otrzymał 03 czerwca 2005 r. Złoty Dyplom Politechniki Łódzkiej, nr 18.

Biogramy Profesora zostały opublikowane w wielu wydawnictwach krajowych i zagranicznych, np. w Marquis Who's Who in the World (USA) od 1994 r.; Dictionary of International Biography (Wielka Brytania) od 1996 r.; „Złotej Księdze Nauki Polskiej” z 1989 r.; Wielkiej Księdze Miasta Poznania z 1994 r.; w 31 tomie Wielkiej Encyklopedii PWN z 2005 r.

Od 1952 r. Jego poczynaniom towarzyszyła żona Anna z Siemerkowskich-Dąbrowska, znana artystka plastyk, z którą wychował dwoje dzieci: syna Adama, który jest profesorem elektroniki w Politechnice Poznańskiej oraz córkę Katarzynę, która jest magistrem inżynierem architektem i specjalizuje się w konserwacji zabytków. Żona Anna zmarła w grudniu 2012 r. Śmierć ta przygnębiła bardzo prof. M. Dąbrowskiego w ostatnich miesiącach Jego życia.

Nauka polska straciła wielką Osobowość, reprezentującą dyscyplinę naukową Elektrotechnika.

Pamięć o Zmarłym Profesorze pozostanie na zawsze w pamięci Jego uczniów, kolegów i współpracowników.

Opracował: prof. Kazimierz Zakrzewski

IMPREZY NAUKOWE

XLIX Międzynarodowe Sympozjum Maszyn Elektrycznych SME 2013 16 – 19 czerwca 2013, Gdynia - Gdańsk

W dniach 16-19 czerwca 2013 w Gdyni i Gdańsku odbyło się XLIX Międzynarodowe Sympozjum Maszyn Elektrycznych, nad którym patronat sprawowali: Komitet Elektrotechniki Polskiej Akademii Nauk, Polska Sekcja IEEE oraz Oddział Gdański Polskiego Towarzystwa Elektrotechniki Teoretycznej i Stosowanej. Organizatorami Sympozjum byli: Katedra Elektroenergetyki Okrętowej Akademii Morskiej w Gdyni, Katedra Energoelektroniki i Maszyn Elektrycznych Politechniki Gdańskiej i Oddział Gdański Stowarzyszenia Elektryków Polskich.

Sympozjum było kolejnym spotkaniem naukowców z krajowych oraz zagranicznych ośrodków naukowych i przemysłowych, zajmujących się szeroko rozumianą tematyką maszyn elektrycznych. Celem Sympozjum było umożliwienie wymiany doświadczeń i prezentacji najnowszych prac dotyczących teorii, konstrukcji, badań, sterowania, eksploatacji i diagnostyki maszyn i napędów elektrycznych. Obrady obejmowały następujące grupy tematyczne:

1. *Teoria, modelowanie i symulacja.*
2. *Projektowanie i optymalizacja.*
3. *Materiały i wytwarzanie.*
4. *Pomiary, diagnostyka i monitoring.*
5. *Maszyny specjalne.*

6. *Maszyny piezoelektryczne.*
7. *Transformatory i dławiki.*
8. *Zjawiska termiczne i wibroakustyczne.*
9. *Maszyny elektryczne w systemach napędowych.*
10. *Maszyny i napędy elektryczne w pojazdach.*
11. *Maszyny elektryczne w autonomicznych systemach generacji energii elektrycznej.*
12. *Nauczanie maszyn elektrycznych.*

Opiekę merytoryczną nad Sympozjum sprawował Komitet Naukowy pod przewodnictwem prof. Kazimierza Zakrzewskiego, Honorowego Przewodniczącego Komitetu Elektrotechniki PAN, a jednocześnie przewodniczącego Sekcji Maszyn Elektrycznych i Transformatorów KE PAN. W skład Komitetu Naukowego wchodziło 69 osób – członków Sekcji Maszyn Elektrycznych i Transformatorów KE PAN, przedstawicieli krajowych uczelni i instytutów badawczych (m. in. Akademii Morskiej w Gdyni, Akademii Górniczo-Hutniczej, Instytutu BOBRME KOMEL, Instytutu Elektrotechniki, Instytutu Energetyki, Politechniki Gdańskiej, Politechniki Krakowskiej, Politechniki Łódzkiej, Politechniki Opolskiej, Politechniki Poznańskiej, Politechniki Rzeszowskiej, Politechniki Śląskiej, Politechniki Świętokrzyskiej, Politechniki Warszawskiej, Politechniki Wrocławskiej, TurboCare Poland, Uniwersytetu Technologiczny-Humanistycznego w Radomiu, Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego) oraz ośrodków zagranicznych z Czech, Francji, Niemiec i Słowacji.

Pracami Komitetu Organizacyjnego kierowali: Piotr Gnaciński, prof. Akademii Morskiej w Gdyni, Mieczysław Ronkowski, prof. Politechniki Gdańskiej, i mgr inż. Andrzej Wawrzyński, wice-prezes Oddziału Gdańskiego SEP.

Sympozjum rozpoczęło się w dniu 16 czerwca 2103 r w Archikatedrze Oliwskiej, mszą św. w intencji zmarłych profesorów: Mirosława Dąbrowskiego i Jana Ruska. Następnie uczestnicy Sympozjum wysłuchali koncertu organowego oraz zwiedzili Archikatedrę Oliwską. Przewodnikiem był ks. prałat dr Zbigniew Zieliński, proboszcz parafii archikatedralnej (<http://www.archikatedraoliwa.pl/parafia-archikatedralna/ksieza>).

Uroczyste otwarcie Sympozjum odbyło się na Wydziale Nawigacyjnym Akademii Morskiej w Gdyni. W trakcie uroczystego otwarcia wystąpili:

- prof. Kazimierz Zakrzewski,
- prof. J. Mindykowski – prorektor d/s nauki Akademii Morskiej w Gdyni,
- prof. Leon Swędrowski – dziekan Wydziału Elektrycznego PG,
- prof. A. Demenko – przewodniczący Komitetu Elektrotechniki PAN,
- prof. Mieczysław Ronkowski,
- mgr inż. Andrzej Wawrzyński.

W Sympozjum wzięło udział 90 osób reprezentujących 25 ośrodków akademickich, badawczych i przemysłowych – krajowych i zagranicznych.

Nadesłane referaty recenzował Komitet Naukowy Sympozjum. Referaty zakwalifikowane na Sympozjum zostały opublikowane w *Zeszytach Problemowych - Maszyny Elektryczne* (nr 100/3/2013, nr 100/4/2013).

Program Sympozjum zawierał 4 sesje plenarne oraz 3 sesje plakatowe.

W trakcie Sympozjum przedstawiono łącznie 18 referatów na sesjach plenarnych oraz 55 referatów na sesjach plakatowych.

Podczas pierwszej sesji plenarnej (na Wydziale Nawigacyjnym Akademii Morskiej w Gdyni), której przewodniczyli prof. Teresa Orłowska-Kowalska i prof. Janusz Nieznański wygłoszono następujące referaty:

- K. Zakrzewski: *Wspomnienie o prof. Mirosławie Dąbrowskim,*
- T. Glinka: *Wspomnienie o prof. Tadeuszu Wróblu,*
- W. Jazdzyński: *Wspomnienie o prof. Janie Rusku,*
- J. Borzyszkowski: *Małe i wielkie ojczyzny Europy – o ks. prof. Januszu St. Pasierbie.*

Po pierwszej sesji plenarnej uczestnicy Sympozjum zwiedzali Planetarium im. Antoniego Ledóchowskiego i symulatory mostków (nawigacyjnych) na Wydziale Nawigacyjnym oraz odbyli po Zatoce Gdańskiej rejs statkiem *Horyzont II*, należącym do AM w Gdyni.

Dalsze obrady Sympozjum kontynuowano w Dworze Prawdzica w Gdańsku-Jelitkowie.

W trakcie drugiej sesji plenarnej, której przewodniczyli prof. Lech Nowak i prof. Jan Zawilak, wygłoszono 5 referatów.

Trzecia sesja plenarna, której przewodniczyli prof. Andrzej Demenko i prof. Ryszard Pałka, poświęcona była jubileuszom 75-lecia prof. Kazimierza Zakrzewskiego i prof. Tadeusza Glinki. Okolicznościowe laudacje wygłoszili: prof. M. Łukaniszyn i prof. Marian Pasko.

Czwartej sesji plenarnej przewodniczyli prof. Bronisław Tomczuk i prof. Tadeusz Sobczyk – wygłoszono 7 referatów.

W trakcie 3 sesji plakatowych zaprezentowano 55 referatów. Obradom sesji plakatowych przewodniczyli:

prof. Stefan Paszek, prof. Czesław Kowalski, prof. Ignacy Dudzikowski, prof. Piotr Drozdowski i prof. Wiesław Jażdżyński.

W wyniku konkursu, zostały wyróżnione następujące prace przedstawiane podczas sesji plakatowych:

sesja A:

Jan Zawilak, Tomasz Zawilak: *Silniki synchroniczne średniej mocy wzbudzone magnesami trwałymi;*

sesja B:

Paweł Idziak, Mariusz Barański, Wiesław Łyskawiński, Krzysztof Kowalski: *Ocena wybranych parametrów energetycznych modelowych silników pr. przemiennego małej mocy o różnych konstrukcjach wirnika;*

sesja C:

Roman Gozdur, Andrzej Majocha: *Pomiary strat mocy w rdzeniach nanokrystalicznych i amorficznych.*

Część prezentowanych referatów Komitet Naukowy zarekomendował do opublikowania w wersji rozszerzonej w Archives of Electrical Engineering oraz Przeglądzie Elektrotechnicznym.

Otwarcie Sympozjum SME 2013 przez prof. Kazimierza Zakrzewskiego. Za stołem prezydyjnym (od lewej): prof. P. Gnański, prof. K. Górecki, prof. A. Demenko, prof. J. Mindykowski, mgr inż. Andrzej Wawrzyński, prof. M. Ronkowski

Uczestnicy Sympozjum podczas pierwszej sesji plenaryjnej w sali Wydziału Navigacyjnego Akademii Morskiej w Gdyni

Uczestnicy Sympozjum przed statkiem Horyzont II

Występ Sopockiego Chóru Kameralnego CONTINUO – koncert dedykowany Jubilatowi: prof. Kazimierzowi Zakrzewskiemu i prof. Tadeuszowi Glince

Uczestnicy XLIX Międzynarodowego Sympozjum Maszyn Elektrycznych SME 2013 w Gdyni – Gdańsku

W trakcie konferencji odbyło się zebranie Sekcji Maszyn Elektrycznych i Transformatorów KE PAN. Przewodniczący Sekcji, prof. K. Zakrzewski, znaczną część spotkania poświęcił sprawom organizacyjnym

środowiska w nowych uwarunkowaniach wynikających z nowych ustaw i przepisów dotyczących PAN i Szkolnictwa Wyższego. Przewodniczący KE PAN, prof. A. Demenko, zaproponował skatalogowanie dotychczas wydanych podręczników z zakresu maszyn elektrycznych. Prof. T. Glince powierzono funkcję wiceprzewodniczącego Sekcji, a prof. L. Nowakowi – funkcję sekretarza Sekcji. Do Sekcji dokooptowano siedmiu członków stowarzyszonych.

Organizację Sympozjum wsparli finansowo sponsorzy: SAG Elbud Gdańsk S.A. oraz MR.

W godzinach wieczornych, przed uroczystą kolacją koleżeńską, wystąpił Sopocki Chór Kameralny CONTINUO (<http://www.continuo.sopot.pl/>) z świetnym koncertem dedykowanym Szanownym Jubilatom: prof. Kazimierzowi Zakrzewskiemu i prof. Tadeuszowi Glince. Koncert chóru zakończył się wspólnym odśpiewaniem *plurimos annos* Szanownym Jubilatom.

Naukowego podsumowania SME 2013 dokonał prof. Tadeusz Glinka, podkreślając wysoki poziom referatów oraz duże znaczenie Sympozjum dla rozwoju polskiej elektrotechniki.

Spotkanie zakończyło się przekazaniem insygniów konferencyjnych (słynne dzwonki) Kolegom z Ośrodka Krakowskiego (Instytut Elektromechanicznych Przemian Energii Politechniki Krakowskiej oraz Katedra Energoelektroniki i Automatyki Systemów Przetwarzania Energii Akademii Górniczo-Hutniczej) i zaproszeniem uczestników na następne XLX Jubileuszowe Sympozjum, które odbędzie się w Szczawnicy w terminie 22 - 25 czerwca 2014 roku.

Opracowali: Piotr Gnaciński, prof. AMG, Mieczysław Ronkowski, prof. PG

Pan

Profesor Kazimierz Zakrzewski

Dostojny Jubilacie, Wielce Szanowny Panie Profesorze!

Jest mi niezmiernie miło, że mogę uczestniczyć w święcie Pana Profesora i złożyć serdeczne życzenia z okazji pięknego jubileuszu 75-lecia urodzin.

Podkreślam i doceniam rozległą wiedzę Pana Profesora, Pana działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną.

Zwracam uwagę też na to, że aktywność naukowa Pana Profesora została dostrzeżona przez naukę światową. Renomowane wydawnictwa zagraniczne i krajowe publikowały Pana prace. Jest Pan członkiem komitetów redakcyjnych czasopism z listy filadelfijskiej.

Pana wkład w rozwój nauki i kształcenie młodej kadry naukowej jest niewątpliwie powodem ogromnej satysfakcji i nieukrywanego podziwu o zabarwieniu życzliwej zażyłości wielu innych przedstawicieli nauki.

Gratulując Panu wszystkich doniosłych osiągnięć serdecznie życzę dalszych sukcesów w życiu zawodowym, ale przede wszystkim w życiu osobistym.

*Z wyrazami szacunku
prof. dr hab. inż. Marian Pasko*

Jubileusz 75-lecia urodzin

prof. dr hab. inż. Tadeusza Glinki, profesora zwyczajnego Politechniki Śląskiej

Drogi Jubilacie, Szanowni Państwo,

Profesor zwyczajny Politechniki Śląskiej dr hab. inż. Tadeusz Glinka obchodzi jubileusz 75-lecia urodzin. Takie rocznice jak ta, skłaniają do wspomnień i refleksji, ale przede wszystkim do podkreślenia dotychczasowego życia i osiągnięć Jubilatów. Działalność naukowa Profesora, która rozpoczęła się w 1961 roku - wciąż się rozwija, dlatego podsumowanie to nie będzie podsumowaniem życia, ale dotychczasowej pracy. Jest bardzo bogata i szeroko doceniana w środowisku polskich i nie tylko polskich – elektryków – pracowników nauki i przemysłu.

Profesor Tadeusz Glinka urodził się 30 lipca 1938 roku w Lgocie Błotnej w powiecie częstochowskim.

Studia rozpoczął w 1956 roku na Wydziale Elektrycznym Politechniki Śląskiej w Gliwicach. Nauczycielami Profesora byli znani nam wszystkim, doskonali uczeni i pedagodzy, m.in. Stanisław Fryze, Zygmunt Gogolewski, Stefan Węgrzyn, Tadeusz Zagajewski, Arkadiusz Puchała, Antoni Plamitzer, Władysław Paszek. Studia na specjalności Maszyny elektryczne skończył z wynikiem bardzo dobrym w roku 1961 i w tym też roku zaczęła się jego praca naukowa i dydaktyczna. Z promotorem swojej pracy dyplomowej zatytułowanej *Pomiary właściwości komutacyjnych maszyn prądu stałego*, docentem dr inż. Jerzym Kubkiem współpracował jeszcze przez ponad 10 lat – aż do śmierci doc. Kubka w roku 1972.

Niemal zaraz po egzaminie dyplomowym prof. Z. Gogolewski zaproponował Tadeuszowi Glince asystenturę w kierowanej przez siebie Katedrze Maszyn Elektrycznych, w której Jubilat pracował do 1985 roku. Następny etapem pomyślnie zakończonym w rozwoju kariery naukowej była obroniona w 1968 roku z wyróżnieniem praca doktorska zatytułowana *Analiza właściwości dynamicznych maszyn prądu stałego przy zmiennym obciążeniu*, której promotorem był prof. Władysław Paszek, a recenzentami prof. Władysław Kołek z AGH i prof. Stefan Roszczyk z Politechniki Gdańskiej. Po doktoracie został mianowany na stanowisko adiunkta, a w roku 1974 – na stanowisko docenta w Politechnice Śląskiej.

W 1974 roku opublikowana została w Zeszytach Naukowych Politechniki Śląskiej „Elektryka” z. 44 monografia habilitacyjna Tadeusza Glinki pt. *Właściwości komutacyjne maszyn prądu stałego przy pulsującym bądź szybkozmieniającym się prądzie twornika*, na podstawie której 11 marca 1975 roku odbyło się kolokwium habilitacyjne. Recenzentami przewodu byli prof. Władysław Kołek (AGH), prof. Władysław Paszek (Politechnika Śląska), prof. Stefan Roszczyk (Politechnika Gdańska) oraz prof. Władysław Latek (Politechnika Warszawska).

Dr hab. inż. Tadeusz Glinka od 1 października 1985 roku kierował samodzielnym Zakładem Trakcji Elektrycznej, który 1 października 1988 roku został włączony w strukturę Instytutu Elektrotechniki Teoretycznej i Przemysłowej Politechniki Śląskiej (obecnie Instytut Elektrotechniki i Informatyki).

W roku 1990 (15 maja) Prezydent RP nadał dostojnemu Jubilatowi tytuł naukowy profesora, a Minister Edukacji Narodowej mianował na stanowisko profesora nadzwyczajnego w Politechnice Śląskiej. Kilka lat później, bo w 1995 roku Minister Edukacji Narodowej mianował prof. T. Glinkę na stanowisko profesora zwyczajnego.

Profesor Tadeusz Glinka w czasie swojej pracy pełnił szereg ważnych i odpowiedzialnych funkcji na Uczelni. Był Kierownikiem Zakładu Trakcji Elektrycznej, później Zakładu Inżynierii Elektrycznej w Transporcie. Był Dyrektorem Instytutu Elektrotechniki Teoretycznej i Przemysłowej. Przez dwie kadencje pełnił funkcje Dziekana Wydziału Elektrycznego. Wiele lat, bo od 1990 do 2008 roku był członkiem Senatu Politechniki Śląskiej i członkiem dwóch Komisji Senackich do spraw Kadry i Godności Honorowych.

W czasie kadencji dziekańskiej pięciu doktorów habilitowanych uzyskało tytuły naukowe profesora, przeprowadzono dziewięć przewodów habilitacyjnych, w tym sześć przewodów pracowników Wydziału Elektrycznego. Z Jego inicjatywy na Wydziale Elektrycznym zostały uruchomione dzienne studia doktoranckie (dla asystentów) i zaoczne – dla pracowników z przemysłu.

Profesor Tadeusz Glinka był też pomysłodawcą corocznych zjazdów dziekanów Wydziałów elektrycznych i elektronicznych. To właśnie Profesor Tadeusz Glinka w maju 1991 roku był organizatorem pierwszego zjazdu, który odbył się w Pałacyku prezydenckim w Wiśle pod Kubalonką. Był też – jako Dziekan – patronem wielu uroczystości wydziałowych, m.in.: Sesji naukowej zorganizowanej w pierwszą rocznicę śmierci prof. Lucjana Nehrebeckiego, połączonej z wmurowaniem tablicy pamiątkowej z płaskorzeźbą popiersia profesora, zjazdów wychowanków Wydziału Elektrycznego, sesji naukowej zorganizowanej z okazji 100-lecia urodzin prof. Zygmunta Gogolewskiego.

Dorobek naukowy Profesora Tadeusza Glinki obejmuje wiele publikacji naukowych w czasopismach krajowych i zagranicznych, materiałach konferencyjnych, patentów. Jest autorem i współautorem monografii i podręczników akademickich, również opublikowanych przez wydawnictwa ogólnopolskie.

Za działalność naukową, dydaktyczną i organizacyjną uzyskał 6 nagród Ministra i ponad 20 nagród Rektora Politechniki Śląskiej. Jako nauczyciel akademicki Profesor Tadeusz Glinka wypromował ponad 100 inżynierów i magistrów inżynierów, 11 doktorów, był recenzentem wielu przewodów doktorskich i habilitacyjnych, a także opiniował w wielu postępowaniach o nadanie tytułu naukowego, bądź uzyskanie stanowiska profesora nadzwyczajnego i zwyczajnego. Na uwagę zasługuje również nie tylko praca naukowa, ale współpraca z przemysłem. Współpracował m.in. z hutami Batory, Katowice, kopalniami węgla kamiennego, zakładami energetycznymi, zakładami remontowymi, fabrykami maszyn elektrycznych, ośrodkami badawczo-rozwojowymi.

Od 1994 roku jest członkiem z wyboru Komitetu Elektrotechniki PAN. Od 2003 roku do 2010 roku był członkiem Centralnej Komisji do Spraw Stopni i Tytułów przy Premierze RP. Jest członkiem założycielem International Compumag Society oraz członkiem PTETIS.

Na uwagę zasługuje również bogata działalność społeczna. Nie sposób wymienić wszystkich pełnionych funkcji; należał min. do ZNP, był członkiem Prezydium Rady Zakładowej ZNP Politechniki Śląskiej i pełnił funkcję Społecznego Inspektora Pracy Politechniki Śląskiej. Jest członkiem SEP, jest rzeczoznawcą oraz weryfikatorem Izby Rzeczoznawców SEP. Od 1980 roku należy do NSZZ Solidarność.

Kończąc – chciałbym podkreślić, że nie jest możliwe w krótkim, parominutowym wystąpieniu zaznaczyć i podkreślić wszystkich zasług i kierunków działalności Profesora Tadeusza Glinki. Można tylko wrócić do pierwszych zdań tego wystąpienia, w których podkreślony został fakt uznania i szacunku dla Osoby Profesora, jakim cieszy się w kraju, a także za granicą - Profesora jako naukowca, dydaktyka, wychowawcy, dziekana i dyrektora, a przede wszystkim zyczliwego Człowieka.

Opracował: prof. dr hab. inż. Marian Pasko

Pan

Prof. dr hab. Tadeusz Glinka

Dostojny Jubilacie, Wielce Szanowny Panie Profesorze

Z okazji Jubileuszu 75-lecia urodzin składam najserdeczniejsze gratulacje oraz życzenia zdrowia i osobistej pomysłowości.

Poświęcił Pan wiele lat swojej pracy Politechnice Śląskiej, oddał jej Pan ogromną część intensywnego życia zawodowego. Wiele lat poświęcił Pan działalności naukowej, dydaktycznej i organizacyjnej. Był Pan Profesor wychowawcą wielu pokoleń studentów. Pod okiem Pana Profesora powstały prace inżynierskie, magisterskie i doktorskie.

Trudno ująć w paru słowach, czy zdaniach, Pana osiągnięcia naukowe, dydaktyczne i organizacyjne. Znane są przecież w świecie nauki, budzą szacunek i podziw. Z niezwykłą umiejętnością łączy Pan Profesor działalność naukową i praktyczną – współpracując z zakładami przemysłowymi. Na uznanie zasługuje to, że pracuje Pan z pasją, którą potrafi Pan przekazać młodszemu pokoleniu.

Dostojny Jubilacie i mój Drogi Kolego, możesz mieć uzasadnioną satysfakcję ze swych dotychczasowych dokonań.

Poza gratulacjami chciałbym też złożyć szczere życzenia. W dniu 75 urodzin życzę Panu przede wszystkim zdrowia, spełnienia marzeń, dalszej tak wspaniałej kondycji intelektualnej oraz tego co jest bezcenne: sympatii i szacunku otoczenia.

*Z wyrazami szacunku
Prof. dr hab. inż. Marian Pasko*

Zebrań Sekcji Maszyn Elektrycznych Komitetu Elektrotechniki PAN

Protokół

W dniu 18 czerwca 2013 r. odbyło się w Gdańsku zebranie Sekcji Maszyn Elektrycznych Komitetu Elektrotechniki PAN. Zebraniu przewodniczył prof. Kazimierz Zakrzewski, przewodniczący Sekcji. W trakcie zebrania przedyskutowano szereg zagadnień i podjęto kilka decyzji.

1. Jednogłośnie poparto kandydatury 8 osób na członków stowarzyszonych Sekcji – zgodnie ze statutem KE PAN. Kandydatury wymagają zatwierdzenia przez Prezydium Komitetu.
2. Wybrano prof. Tadeusza Glinkę na wiceprzewodniczącego, a prof. Lecha Nowaka na sekretarza Sekcji.
3. Profesor Tadeusz Sobczyk przedstawił informację na temat 50-tego jubileuszowego Sympozjum Maszyn Elektrycznych, organizowanego w 2014 przez Politechnikę Krakowską, przy współudziale Akademii Górniczo-Hutniczej. Sympozjum odbędzie się w Szczawnicy w dniach 22-25.06.2014.
4. Profesor Demenko przedstawił informację o kolejnym, XXIII Międzynarodowym Sympozjum Electromagnetic Phenomena in Nonlinear Circuits organizowanym w dniach 2-5 lipca 2014 w Pilźnie (Czechy).
5. Po dyskusji przyjęto propozycję organizacji 51-go Sympozjum Maszyn Elektrycznych w roku 2015 w rejonie Szwajcarii Kartuskiej. Sympozjum będzie połączone z obchodami Jubileuszu 70-lecia prof. M. Ronkowskiego i organizowane z udziałem Instytutu Kaszubskiego, którego Jubilat jest członkiem.

6. Przeprowadzono dyskusję na temat trybu prac dotyczących zadań i kierunków rozwoju elektrotechniki - w ramach Komitetu Elektrotechniki (tzw. „mapy rozwoju elektrotechniki”).
7. Ustalono zasady pracy w ramach Zespołu Komitetu do spraw podręczników. Przyjęto, że w ramach Sekcji Maszyn Elektrycznych pracę rozpoczną się od skatalogowania informacji o dostępnych i przygotowywanych podręcznikach; w pierwszej kolejności zebrane będą informacje o podręcznikach o charakterze historycznym.

Gdańsk, 18 czerwca 2013 r.

Opracował: prof. dr hab. inż. Lech Nowak

Komunikat Nr 1

ŚCISŁY SKŁAD SEKCJI MASZYN ELEKTRYCZNYCH I TRANSFORMATORÓW KOMITETU ELEKTROTECHNIKI POLSKIEJ AKADEMII NAUK (kadencja 2011-2014)

1. Jakub Bernatt	8. Marian Pasko
2. Andrzej Demenko	9. Krystyn Pawluk
3. Tadeusz Glinka	10. Ryszard Sikora
4. Krzysztof Kluszczyński	11. Tadeusz Sobczyk
5. Marian Łukaniszyn	12. Tadeusz Śliwiński
6. Lech Nowak	13. Piotr Wach
7. Teresa Orłowska-Kowalska	14. Kazimierz Zakrzewski-przewodniczący

Komunikat Nr 2

Członkowie stowarzyszeni z Sekcją Maszyn Elektrycznych i Transformatorów Komitetu Elektrotechniki PAN

W wyniku dyskusji na posiedzeniu Sekcji w dniu 18 czerwca 2013 r. w Gdańsku, zgłoszono następujące osoby w charakterze członków stowarzyszonych:

1. Dr hab. inż. Jerzy Hickiewicz (emeryt), Politechnika Opolska, Wydział Elektrotechniki, Automatyki i Informatyki, ul. Gen Sosnkowskiego 31, 45-233 Opole,
2. Prof. dr hab. inż. Grzegorz Kamiński, Politechnika Warszawska, Instytut Maszyn Elektrycznych, ul. Koszykowa 75, 00-662 Warszawa,
3. Dr hab. inż. Mieczysław Ronkowski, Politechnika Gdańska, Katedra Energoelektroniki i Maszyn Elektrycznych, ul. J. Sobieskiego 7, 80-952 Gdańsk,
4. Prof. dr hab. inż. Bronisław Tomczuk, Politechnika Opolska, ul. Gen. Sosnkowskiego 31, 45-233 Opole,
5. Dr hab. inż. Jan Zawilak, Instytut Maszyn, Napędów i Pomiarów Elektrycznych Politechniki Wrocławskiej, ul. Smoluchowskiego 19, 50-372 Wrocław,
6. Prof. dr hab. inż. Ryszard Pałka, Zachodniopomorski Uniwersytet Technologiczny, Katedra Elektroenergetyki i Napędów Elektrycznych, ul. Sikorskiego 37, 70-313 Szczecin,
7. Prof. dr hab. inż. Wojciech Szelaąg, Instytut Elektrotechniki i Elektroniki Przemysłowej Politechniki Poznańskiej, ul. Piotrowo 3a, 60-965 Poznań,
8. Prof. dr hab. inż. Lech Gołębiowski, Politechnika Rzeszowska, Zakład Podstaw Elektrotechniki i Informatyki, Al. Powstańców Warszawy 12, 35-959 Rzeszów.

Wyżej wymienione osoby zostały zatwierdzone przez Prezydium Komitetu Elektrotechniki w wyniku głosowania elektronicznego w dniu 30 sierpnia 2013 r.

Przewodniczący Sekcji: prof. dr hab. inż. Kazimierz Zakrzewski

Komunikat Nr 3

W związku z ograniczeniem poszczególnych Sekcji Komitetu Elektrotechniki do osób, które są aktualnie członkami Komitetu z wyboru, dotychczasowy skład Sekcji Maszyn Elektrycznych i Transformatorów zostaje przekształcony w Stały Komitet Naukowy Międzynarodowego Sympozjum Maszyn Elektrycznych SME, organizowanego corocznie przez różne ośrodki naukowe w Polsce.

STAŁY KOMITET NAUKOWY MIĘDZYNARODOWEGO SYMPOZJUM MASZYN ELEKTRYCZNYCH SME

1.	ANTAL Ludwik, dr hab. inż.	Politechnika Wroclawska, Instytut Maszyn, Napędów i Pomiarów Elektrycznych, ul. Smoluchowskiego 19, 50-372 Wrocław
2.	BERNATT Jakub, dr hab. inż.	Branżowy Ośrodek Badawczo-Rozwojowy Maszyn Elektrycznych KOMEL, ul. Roździeńskiego 188, 40-203 Katowice
3.	BYTNAR Andrzej, dr hab. inż.	Instytut Energetyki ul. Mory 8, 01-330 Warszawa
4.	DĄBAŁA Konrad, dr inż.	Instytut Elektrotechniki, Zakład Maszyn Elektrycznych, ul. Pożaryskiego 28, 04-703 Warszawa
5.	DEMENKO Andrzej, prof. dr hab. inż.	Politechnika Poznańska, Instytut Elektrotechniki Przemysłowej ul. Piotrowo 3a, 60-965 Poznań
6.	DEMS Maria, prof. dr hab. inż.	Politechnika Łódzka, Instytut Mechatroniki i Systemów Informatycznych ul Stefanowskiego 18/22, 90-924 Łódź
7.	DRAK Bronisław, dr hab. inż.	Politechnika Śląska, Katedra Maszyn i Urządzeń Elektrycznych, ul. Akademicka 10a, 44-101 Gliwice
8.	DUDZIKOWSKI Ignacy, prof. dr hab. inż.	Politechnika Wroclawska, Instytut Maszyn, Napędów i Pomiarów Elektrycznych, ul. Smoluchowskiego 19, 50-372 Wrocław
10.	GLINKA Tadeusz, prof. dr hab. inż.	Politechnika Śląska, Instytut Elektrotechniki Teoretycznej i Przemysłowej, ul. Akademicka 10a, 44-101 Gliwice
11.	GNACIŃSKI Piotr dr hab. inż.	Akademia Morska w Gdyni
12.	HICKIEWICZ Jerzy, dr hab. inż.	Politechnika Opolska, Wydział Elektrotechniki i Automatyki, ul. gen. K. Sosnkowskiego 31 45-233 Opole
13.	IDZIAK Paweł, dr inż.	Politechnika Poznańska, Instytut Elektrotechniki Przemysłowej ul. Piotrowo 3a, 60-965 Poznań
14.	KAMIŃSKI Grzegorz, prof. dr hab. inż.	Politechnika Warszawska, Instytut Maszyn Elektrycznych ul. Koszykowa 75, 00-662 Warszawa
15.	KLUSZCZYŃSKI Krzysztof, prof. dr hab. inż.	Politechnika Śląska, Katedra Mechatroniki, ul. Akademicka 10a, 44-101 Gliwice
16.	KOZIEJ Eugeniusz, prof. dr hab. inż.	Politechnika Warszawska, Instytut Maszyn Elektrycznych ul. Koszykowa 75, 00-662 Warszawa
17.	ŁUKANISZYN Marian, prof. dr hab. inż.	Politechnika Opolska, Wydział Elektrotechniki i Automatyki, Instytut Układów Elektromechanicznych i Elektroniki Przemysłowej, ul. Gen. K. Sosnkowskiego 31 45-233 Opole
18.	MACEK-KAMIŃSKA Krystyna, dr hab. inż.	Politechnika Opolska, Wydział Elektrotechniki i Automatyki, Instytut Układów Elektromechanicznych i Elektroniki Przemysłowej, ul. Gen. Sosnkowskiego 31 45-233 Opole
19.	MUKOSIEJ Jerzy, doc. dr inż.	Instytut Elektrotechniki, ul Pożaryskiego 28, 04-703 Warszawa

20.	NADOLSKI Roman, prof. dr hab. inż.	Politechnika Świętokrzyska, Samodzielny Zakład Maszyn Elektrycznych, Al. Tysiąclecia Państwa Polskiego 7, 25-314 Kielce
21.	NOGA Marian, prof. dr hab. inż.	Akademia Górniczo- Hutnicza, Katedra Automatyki i Napędu Urządzeń Przemysłowych Al. Mickiewicza 30 30-059 Kraków
22.	NOWAK Lech, prof. dr hab. inż.	Politechnika Poznańska, Instytut Elektrotechniki Przemysłowej ul. Piotrowo 3a, 60-965 Poznań
23.	ORŁOWSKA-KOWALSKA Teresa, prof. dr hab. inż.	Instytut Maszyn, Napędów i Pomiarów Elektrycznych Politechniki Wrocławskiej, ul. Smoluchowskiego 19 50-372 Wrocław
24.	PAŁKA Ryszard, prof. dr hab. inż.	Politechnika Szczecińska, Katedra Elektrotechniki Technicznej i Informatyki, ul. Władysława Sikorskiego 37, 70-313 Szczecin
25.	PASKO Marian, prof. dr hab. inż.	Politechnika Śląska, Instytut Elektrotechniki Teoretycznej i Przemysłowej, ul. Akademicka 10a, 44-101 Gliwice
26.	PAWLUK Krystyn, prof. dr hab. inż.	Instytut Elektrotechniki, ul. Pożaryskiego 28, 04-703 Warszawa
27.	POCHANKE Andrzej, prof. dr hab. inż.	Politechnika Warszawska, Instytut Maszyn Elektrycznych ul. Koszykowa 75, 00-662 Warszawa
28.	PRZYBOROWSKI Włodzimierz, dr hab. inż.	Politechnika Warszawska, Instytut Maszyn Elektrycznych ul. Koszykowa 75, 00-662 Warszawa
29.	GŁOWACZ Zygfryd, dr hab. inż.	Akademia Górniczo – Hutnicza, Katedra Maszyn Elektrycznych Al. Mickiewicza 30, 30-059 Kraków
30.	RONKOWSKI Mieczysław, dr hab. inż.	Politechnika Gdańska, Katedra Energoelektroniki i Maszyn Elektrycznych ul. J. Sobieskiego 7, 80-952 GDAŃSK
31.	RUT Ryszard, dr hab. inż.	Politechnika Rzeszowska, Katedra Elektrodynamiki i Układów Elektromaszynowych, ul. W. Pola 2, 35-959 Rzeszów
32.	SIERADZKI Stefan, dr inż. inż.	TURBO-CARE S.A. , 42-701 Lubliniec, ul. Powstańców Śląskich 85
33.	SIKORA Ryszard, prof. dr hab. inż.	Politechnika Szczecińska, Katedra Elektrotechniki Teoretycznej, Al Piastów 19, 70-310 Szczecin
34.	SOBCZYK Tadeusz, prof. dr hab. inż.	Politechnika Krakowska, Instytut Elektromechanicznych Przemian Energii, ul Warszawska 24, 31-155 Kraków
35.	STASZEWSKI Paweł, dr hab. inż.	Politechnika Warszawska, Instytut Maszyn Elektrycznych ul. Koszykowa 75 00-662 Warszawa
36.	STEIN Zbigniew, prof. dr hab. inż.	Politechnika Poznańska, Instytut Elektrotechniki Przemysłowej ul. Piotrowo 3a, 60-965 Poznań
37.	SYKULSKI Jan, prof. dr inż.	University of Southampton. 8 Aspen Hott Basset Southampton Hampshire SO16 3 QF, UK
38.	SZELAĞ Wojciech, prof. dr hab. inż.	Politechnika Poznańska, Instytut Elektrotechniki Przemysłowej ul. Piotrowo 3a, 60-965 Poznań
39.	ŚLIWIŃSKI Tadeusz, prof. dr inż.	Instytut Elektrotechniki, Zakład Maszyn Elektrycznych ul. Pożaryskiego 28, 04-703 Warszawa
40.	TOMCZUK Bronisław, prof. dr hab. inż.	Politechnika Opolska, Wydział Elektrotechniki i Automatyki, Instytut Układów Elektromechanicznych i Elektroniki Przemysłowej, ul. Gen. Sosnkowskiego 31 45-233 Opole

41.	TUROWSKI Janusz, dr h.c. prof. dr hab. inż.	Politechnika Łódzka, Instytut Mechatroniki i Systemów Informatycznych ul Stefanowskiego 18/22, 90-924 Łódź
42.	WACH Piotr, prof. dr hab. inż.	Politechnika Opolska, Wydział Elektrotechniki i Automatyki, Instytut Układów Elektromechanicznych i Elektroniki Przemysłowej, ul. Gen. K. Sosnkowskiego 31 45-233 Opole
43.	WIAK Sławomir, prof. dr hab. inż.	Politechnika Łódzka, Instytut Mechatroniki i Systemów Informatycznych, ul Stefanowskiego 18/22, 90-924 Łódź
44.	WITCZAK Paweł, prof. dr hab. inż.	Politechnika Łódzka, Instytut Mechatroniki i Systemów Informatycznych, ul Stefanowskiego 18/22, 90-924 Łódź
45.	ZADROŻNY Jerzy, doc. dr inż.	Instytut Elektrotechniki, Zakład Maszyn Elektrycznych ul Pożaryskiego 28, 04-703 Warszawa
46.	ZAKRZEWSKI Kazimierz, dr h.c. prof. dr hab. inż.	Politechnika Łódzka, Instytut Mechatroniki i Systemów Informatycznych ul Stefanowskiego 18/22, 90-924 Łódź
47.	ZAWILAK Jan, dr hab. inż.	Politechnika Wrocławska, Instytut Maszyn, Napędów i Pomiarów Elektrycznych, ul. Smoluchowskiego 19, 50-372 Wrocław
48.	ŻYCKI Zdzisław, dr hab. inż.	Instytut Elektrotechniki, Zakład Maszyn Elektrycznych, ul Pożaryskiego 28, 04-703 Warszawa

*Przewodniczący Sekcji Maszyn Elektrycznych i Transformatorów KE PAN
Dr h.c. prof. dr hab. inż. Kazimierz Zakrzewski*

Komunikat Nr 4

Uprzejmie informujemy, że na stronie internetowej <http://www.mine-eco-motors.pl> można obejrzeć syntetyczne przedstawienie wyników prac wieloletniego Projektu Badawczego p.t.: **Nowa generacja energooszczędnych napędów elektrycznych do pomp i wentylatorów dla górnictwa**, w postaci filmu powstałego w Politechnice Poznańskiej. W filmie przedstawione zostały głównie badania Zespołu **Badań nad Obwodami Magnetycznymi oraz Metodami Obliczeń Projektowych i Optymalizacyjnych**, którym kierował **prof. W. Szelaąg**. W projekcie uczestniczyły także: (a) Zespół Badań nad Układami Napędowymi i Strukturami Maszyn Elektrycznych dla Górnictwa z Politechniki Wrocławskiej, kierowany przez **prof. J. Zawilaka**, (b) Zespół Badań nad Materiałami Magnetycznymi z Instytutu Tele-i Radiotechnicznego, kierowany przez **prof. B. Ślusarek**, (c) Zespół Badań nad Tworzywami Silikonowymi z Instytutu Chemii Przemysłowej, kierowany przez **prof. M. Zielecką**, (d) Zespół Badań nad Układami Sterowania Silnikami Magnetoelektrycznymi z Politechniki Poznańskiej, kierowany przez **prof. K. Zawirskiego**. Koordynatorem i kierującym całością był prof. dr hab. inż. Andrzej Demenko. Zachęcamy wszystkich członków Sekcji do zapoznania się z tą bardzo interesującą prezentacją.

Przewodniczący Sekcji prof. K. Zakrzewski

Narodziny Instytutu Elektrotechniki w Warszawie

Instytut Elektrotechniki (IEL) należy nie tylko do największych ale i do najstarszych instytutów naukowo-badawczych w obszarze przemysłu elektrotechnicznego w Polsce. Mimo, że Instytut powstał w 1946 roku, to jego korzenie tkwią już w latach dwudziestolecia międzywojennego.

Idea utworzenia w Polsce instytutu elektrotechnicznego jako neutralnej placówki naukowo-badawczej, nie podlegającej wpływom przedsiębiorstw, działających w zakresie przemysłu elektrotechnicznego oraz w zakresie wytwarzania i użytkowania energii elektrycznej, od dawna nurtowała wybitnych elektryków polskich okresu międzywojennego.

Istniejące w politechnikach laboratoria elektryczne, wyposażone raczej niewystarczająco, służyły głównie celom dydaktycznym, a w małym tylko stopniu badaniom naukowym. Laboratoria przemysłowe, którymi rozporządzały większe fabryki maszyn, aparatów i kabli elektrycznych, przeznaczone były przeważnie do wykonywania prób wyrobów, a ogłaszane w katalogach i reklamach handlowych wyniki tych prób nie zawsze można było uznać za obiektywne świadectwo o poziomie technicznym produkcji. Naukowe i techniczne osiągnięcia zagranicznych ośrodków badawczych nie mające odpowiednika w pracach polskich naukowców docierały do nas w postaci dokumentacji licencyjnych, co pogłębiało zależność finansową i zwiększało dystans czasowy

od przodujących krajów i wiodących koncernów. Konieczność znalezienia racjonalnego wyjścia z tej sytuacji stawała się zatem oczywistą.

a) Komisja współpracy laboratoriów naukowych z przemysłem. Komisja ta powstała pod przewodnictwem prof. K. Drewnowskiego. Zadaniem jej na czas najbliższy jest stworzenie projektu skoordynowania i uporządkowania współpracy już istniejących laboratoriów badawczo - probierczych tak, aby zakres ich pracy wzajemnie się uzupełniał i aby uniknąć rozdrabniania wysiłków na tym polu. Jako cel dalszy Komisja postawiła sobie zbadanie możliwości powstania Instytutu Elektrycznego, któryby zaspakajał potrzeby przemysłu krajowego w dziedzinie badań probierczych i naukowych.

b) Komisja materiałów zastępczych. Celem tej Komisji jest studium nad sprawą wszelkich materiałów, wchodzących jako składniki do wyrobów przemysłu elektrycznego, skonstatowanie stanu zasobów tych materiałów i możliwości wytwarzania ich w kraju i wreszcie pobudzenie działalności przemysłu w kierunku wytwarzania materiałów, będących w stanie zastąpić brakujące na naszym rynku surowce i półwytwory. Przewodnictwo tej Komisji objął p. inż. J. Skowroński. W skład jej weszło szereg wybitnych specjalistów i przedstawicieli dziedzin i instytucji, które mają lub mieć mogą jakąkolwiek styczność z pracami Komisji.

Znaczący wpływ na powstanie IEL wywarł **prof. Kazimierz Drewnowski** z Politechniki Warszawskiej, a jego poglądy i opinie o badaniach naukowych i organizacji badań sformułowane jeszcze przed wojną zostały później zrealizowane w Instytucie. Jest interesujące, że działania profesora były prowadzone **w ramach Stowarzyszenia SEP**, a nie w kręgach rządowych czy gospodarczych.

W 1934 roku w numerze 23 Przeglądu Elektrotechnicznego ukazał się artykuł prof. Kazimierza Drewnowskiego p.t. „**Nowy Pawilon Elektryczny Politechniki Warszawskiej**”. Wprawdzie pawilon ten był przeznaczony dla Politechniki to jednak staraniem prof. K. Drewnowskiego miały w nim być zlokalizowane instytuty i pracownie badawcze, o których organizacji i zadaniach pisał profesor (wraz z inż. J. Hoserem) w tym samym numerze PE w artykule „**Zarys organizacji i zakresu prac instytutu elektrycznego przy Politechnice Warszawskiej**”.

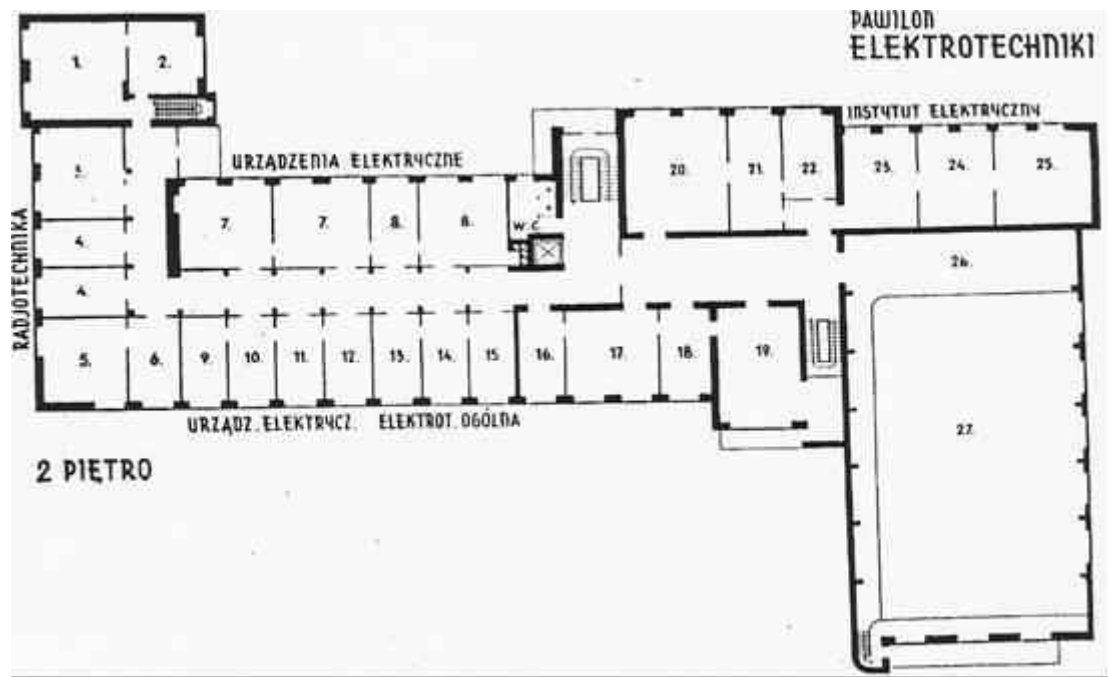
Do dalszych działań w tym zakresie profesor przystąpił w 1937 roku w ramach Stowarzyszenia Elektryków Polskich. Sprawa utworzenia Instytutu Elektrotechniki została podtrzymana w zakresie prac przygotowawczych w programie IX Walnego Zgromadzenia Stowarzyszenia Elektryków Polskich, które odbyło się w Warszawie **23-27 maja 1937 roku**.

Elektrotechnika słaboprądowa w tym czasie miała już instytucję tego rodzaju w postaci Instytutu Radio-technicznego oraz doskonale rozwijającego się Państwowego Instytutu Telekomunikacyjnego (PIT). **Brakowi odpowiedniej instytucji zaspakajającej potrzeby w zakresie prądów silnych** miało zaradzić **powstanie Instytutu Elektrycznego** organizowanego przy Politechnice Warszawskiej, która przeznaczyła dla niego pomieszczenia w nowobudowanym Gmachu Elektrotechniki.

W listopadzie 1936 roku powstała **Sekcja Przemysłowa SEP**, w ramach której działało pięć stałych komisji specjalnych wśród których dwie: **Komisja współpracy laboratoriów naukowych z przemysłem** i **Komisja materiałów zastępczych** miały charakter merytoryczny. Zadaniem Sekcji było popieranie rozwoju i postępu rodzimego wytwórczego przemysłu elektrotechnicznego dla dobra Państwa. Zadania Komisji były przedstawione w sprawozdaniu z działalności Stowarzyszenia Elektryków Polskich za lata 1936-1937 w części dotyczącej Sekcji Przemysłowej. Sprawozdanie to zawiera następujący akapit:

W następnym sprawozdaniu z działalności Stowarzyszenia Elektryków Polskich za lata 1937-1938, w części dotyczącej Komisji Współpracy Laboratoriów, powtórzony jest powyższy akapit, ale ze zmianą nazwy instytutu na Polski Instytut Elektrotechniczny.

W maju 1937 roku na IX Walnym Zgromadzeniu Stowarzyszenia Elektryków Polskich, jednym z kluczowych omawianych zagadnień był projekt powołania „Polskiego Instytutu Elektrotechnicznego” i perspektywy jego współpracy z przemysłem. W okresie poprzedzającym Zgromadzenie Sekcja Przemysłowa SEP poprosiła specjalistów z różnych działów elektrotechniki przygotowanie materiałów do dyskusji na zjeździe. Wynikiem tej inicjatywy było opracowanie ok. 10 referatów dotyczących: miernictwa elektrycznego, wzorców, mierników i liczników, materiałów przewodzących i izolacyjnych, sprzętu instalacyjnego i małych odbiorników, sprzętu wysokonapięciowego (kable, izolatory, ochronniki), laboratorium wielkiej mocy oraz badań fotometrycznych. Problematyka transformatorów, maszyn elektrycznych, przyrządów regulacyjnych, przekładników, prostowników, akumulatorów i ogniwi miała być dyskutowana podczas obrad zjazdu. Krótka informacja o tych przygotowaniach ukazała się w Nr8/1937 Przeglądu Elektrotechnicznego i była sygnowana inicjałami: K. D. (Kazimierz Drewnowski [J.M.]).

Przed zjazdem referaty te zostały opublikowane w Przeglądzie Elektrotechnicznym. Podstawowy referat pt. **Stan i widoki rozwoju elektrycznych pracowni badawczych w Polsce** autorstwa prof. Kazimierza Drewnowskiego był zamieszczony w Nr 10/1937 PE. Artykuł ten w wielu sprawach nic nie stracił na aktualności, mimo, że ukazał się ok. 75 lat temu, a ponadto miał swoje następstwa w dalszej historii Instytutu Elektrotechniki. Przedstawione były w nim poglądy promujące powstanie instytutu wielo-tematycznego i sprecyzowane jego zadania. Obecnie jest okres, w którym wielu polityków uznaje istnienie instytutów za „relikt przeszłości”. Warto więc przypomnieć, że za istnieniem takich instytutów wypowiadały się przedwojenne autorytety w okresie gospodarki kapitalistycznej w Polsce. Stan przemysłu elektrotechnicznego Polsce, wpływał na poglądy i działania profesora Drewnowskiego.

Na marginesie działu współpracy instytutów badawczych z przemysłem.

Jako jeden z głównych tematów obrad tegorocznego zjazdu elektryków polskich wysunięto sprawę współpracy polskich instytutów badawczych z przemysłem. W tym celu zostali zaproszeni poszczególni specjaliści z różnych działów elektrotechniki do przygotowania materiałów do dyskusji na zjeździe. Krótki czas, jaki był do dyspozycji, nie pozwalał na głębsze ujęcie zagadnień nasuwających się tutaj, toteż referenci mieli zwracać uwagę przede wszystkim na stan obecny placówek badawczych w obrębie danego działu, na potrzeby przemysłu co do współpracy z tymi placówkami oraz na kierunek i możliwość ich dalszego rozwoju. Poza tym referenci mieli pozostawić zupełną swobodę ujęcia i potraktowania przedmiotu.

Referaty powyżej zamieszczone dotyczą: miernictwa elektrycznego i wzorców, mierników i liczników, materiałów przewodzących i izolacyjnych, sprzętu instalacyjnego i małych odbiorników, sprzętu wysokonapięciowego (kable, izolatory, ochronniki), laboratorium wielkich mocy oraz badań fotometrycznych. Nie znalazły jeszcze uwzględnienia takie działy, jak: maszyny, silniki i transformatory, przyrządy regulacyjne i przekaźniki, prostowniki, akumulatory i ogniwa i inne. Niewątpliwie będą one poruszone podczas obrad zjazdu.

Powyższa grupa referatów nie dotyczy całego działu telekomunikacji. Sprawę tę można uważać na razie jako należycie postawioną i normalnie rozwijającą się w ramach Państw. Instytutu Telekomunikacyjnego. Wśród referatów sekcji telekomunikacyjnej zjazdu jest ona zresztą również poruszona.

Rzeczą zjazdu będzie wyciągnąć z tych referatów i dyskusji nad tą sprawą konkretne wnioski co do organizacji prac badawczych z zakresu poszczególnych działów elektrotechniki w Polsce i co do kierunku prac instytutów istniejących lub mających powstać, oraz co do koordynacji ich prac.

K. D.

Prof. K. Drewnowski uważał, że (cytat): „w dziedzinach wiedzy, która nas bliżej interesuje, a więc w elektrotechnice, możemy zaobserwować dążność do **badania czystego** (dziś nazywanego badaniami podstawowymi [J.M.]), nie mającego celów ubocznych.

Ośrodkami badania czystego powinny być przede wszystkim **wyższe uczelnie**. Państwo winno kłaść nacisk na to, aby **kierunek prac harmonizował z ogólnymi potrzebami kraju**.

Instytut prowadzący czyste badania nie zawsze będzie mógł odsunąć od siebie badania celowe (dziś nazywane badaniami stosowanymi, [J.M.]).

Państwo, obok popierania nauki, ma jeszcze inny, podobny, obowiązek: kontrolę miar legalnych i przyrządów służących do obrachunków między ludźmi. Tym celom służą **państwowe instytuty metrologiczne**.

Potrzeby życia codziennego wymagają poza tym **sprawdzania materiałów i przedmiotów technicznych**. Do tego służą laboratoria **probiercze**, w których wykonywa się pomiary i badania według przepisanych metod, sprawdza się, czy odpowiadają przepisany normom.

Na ogół możemy, więc rozróżnić w elektrotechnice:

- (a) pracownie badań czysto naukowych;
- (b) pracownie badań naukowo-technicznych;
- (c) pracownie probiercze.

Zakres ich prac zązębia się i tylko w niektórych przypadkach mamy do czynienia z instytucjami o wybitnie jednolitym charakterze.

Obecnie, kiedy stoimy w przededniu szerszej rozbudowy sieci napięć najwyższych, ... musimy sprawę należytej organizacji prac naukowo-technicznych postawić w kręgu zainteresowań i prac SEP.

Stają, więc przed nami pytania:

- jakie są potrzeby techniki i przemysłu w zakresie prac badawczych i probierczych,
- jaki jest stan naszych pracowni badawczych,
- jakie są widoki ich rozwoju i jaki kierunek należy im wytknąć?

Na te pytania stara się odpowiedzieć SEP przez postawienie na porządku obrad obecnego zjazdu sprawy elektrycznych pracowni badawczych i odbiorczych w Polsce z punktu widzenia ich współpracy z przemysłem. Na wezwanie SEP otrzymaliśmy ok. 10 referatów, o stanie i widokach tej sprawy prawie we wszystkich gałęziach elektrotechniki. Dyskusja nad nimi uzupełni materiały już otrzymane i pozwoli na wyciągnięcie konkretnych wniosków, co do dalszych prac w tych dziedzinach."

Na podstawie już opracowanych referatów i przedwstępnych dyskusji w komisji, powołanej do tej sprawy przez SEP, prof. Drewnowski przedstawia następujący obraz ówczesnego stanu laboratoriów.

„Dział telekomunikacji t. j. telekomunikacji i radiotechniki, jest najlepiej pod względem pracowni badawczych uposażony. Dzięki trafnemu wyczuciu przez państwo znaczenia prac badawczych dla rozwoju techniki i przemysłu w tym dziale, został utworzony Państwowy Instytut Telekomunikacyjny. Współdziałanie Instytutu z wytwórniami przemysłowymi i organizacjami eksploatacyjnymi, przy których istnieją również laboratoria, układa się pomyślnie. Instytut staje się głównym ośrodkiem prac naukowych, badawczych i technicznych oraz probierczych. Spełnia więc rolę podobną jak inne instytucje zagraniczne tego rodzaju.

W dziale elektrotechniki prądów silnych nie mamy jeszcze podobnego odpowiednika. Jako ogólny postulat i cel naszych prac wysuwamy utworzenie Instytutu Elektrotechnicznego, który by objął wszystkie działy elektrotechniki prądów silnych. W chwili obecnej nie ma w Polsce instytucji, która by mogła spełniać podobną rolę, co wielkie instytucje zagraniczne, która by była zdolna do prowadzenia studiów i prac z różnych dziedzin elektrotechniki, która by mogła być uważana za ostateczną instytucję przy ocenie wytworów przemysłu elektrotechnicznego.

Powołanie do życia takiej instytucji centralnej i wszechstronnej, wymagałoby jednak tak dużych wysiłków materialnych, że na razie możemy do spełnienia tego dążyć tylko etapami.

Wyobrażamy sobie, że **kierownicy tych instytutów, wspólnie z przedstawicielami społecznych organizacji elektrotechnicznych i władz państwowych, będą tworzyli pewnego rodzaju Radę Instytutów Elektrotechnicznych, która opiekowała by się ich rozwojem w myśl zasad będących wyrazem zapatrywań ogółu elektryków, i pracowała w ten sposób dla idei przyszłego Polskiego Instytutu Elektrotechnicznego.**"

Drugi z autorów referatów przedjazdowych, późniejszy założyciel i dyrektor Instytutu prof. Janusz Lech Jakubowski (wówczas dr inż.) **napisał dwa referaty, w jednym z nich o tytule „Laboratorium wysokich napięć o charakterze społecznym”** dowodził potrzebę stworzenia laboratorium mającego charakter instytucji społecznych.

Grupa B. Pracownie badawcze w Polsce.
1. Stwierdza się potrzebę utworzenia Polskiego Instytutu Elektrotechnicznego, jako instytucji mającej na celu prowadzenie badań naukowych i naukowo-technicznych z zakresu elektrotechniki prądów silnych, na wzór wielkich instytutów narodowych innych krajów.
2. Realizacja tego Instytutu ma się odbywać etapami przez:
a) rozbudowę i przystosowanie istniejących zakładów badania do spełniania roli powyższego instytutu w ramach danej gałęzi elektrotechniki,
b) inicjowanie i organizowanie nowych zakładów badawczych w tych dziedzinach, w których przemysł nie mógł by sam tego uczynić,
c) współpracę między tymi zakładami badania.
3. Ażeby nie rozpraszać wysiłków należy dążyć do tego, aby każdy z większych działów elektrotechniki miał odpowiednik w jednym z tych zakładów.
4. Celem praktycznego przeprowadzenia tej sprawy należy powołać Komitet Organizacyjny elektrycznych zakładów badawczych przy udziale sfer naukowych, państwowych, społecznych i przemysłowych.

Laboratorium o charakterze społecznym w pełni użyteczne musi bić tym samym tętnem, co życie w fabrykach, musi rozwiązywać tematy stawiane przez życie nie krępując się brakiem środków pieniężnych. Ten czynnik decyduje o sytuacji organizacyjnej laboratorium: w różnych krajach bywa ono związane finansowo bądź z państwem, bądź z przemysłem.

Prof. Jakubowski uważał wówczas, że w ówczesnych czasach, „gdy zatamowany kryzysem rozwój elektrotechniki polskiej zaczynał postępować wielkimi krokami naprzód, gdy zwiększają się zasoby finansowe polskiego przemysłu i zakładów wytwarzających energię, częściowe choćby **ureczywistnienie idei Instytutu Elektrycznego, do którego wchodziłoby również laboratorium wysokich napięć, ma duże widoki na realizację.**"

W drugim referacie prof. Jakubowski o tytule „O potrzebie laboratorium wielkiej mocy w Polsce” przekonywał o konieczności budowy takiego laboratorium w Polsce i proponował techniczne rozwiązania.

Prof. Kazimierz Drewnowski inicjator powstania Instytutu Elektrotechniki

Prof. Janusz Lech Jakubowski założyciel i pierwszy dyrektor Instytutu

Prof. dr inż. Jerzy Ignacy Skowroński założyciel pierwszy kierownik Oddziału w latach 1948-1956

Hala najwyższych napięć po wojnie

Instytut z lotu ptaka stan obecny

Gmach Główny Instytutu Elektrotechniki

Prof. Jerzy Lech Skowroński – (wówczas inż. później prof. i założyciel Oddziału Wrocławskiego Instytutu Elektrotechniki) był autorem również dwóch referatów przedjazdowych pt. „**Sprawa zastępczych materiałów elektrotechnicznych w Polsce**”, w którym omówił aktualne zagadnienia w dziedzinie zastępczych materiałów przewodowych, oporowych, magnetycznych i izolacyjnych. Drugi referat prof. Skowrońskiego nosił tytuł: **Próby materiałów instalacyjnych i małych odbiorników**”, w którym podał zakres prac Laboratorium Biura Przepisowego SEP w związku z potrzebami rynku krajowego.

Referaty dotyczące powołania **Polskiego Instytutu Elektrotechnicznego**, dyskusja przedjazdowa [PE 5/38] i dyskusja w czasie zjazdu skłoniła Zjazd SEP do podjęcia uchwały przygotowanej przez Grupę B (Pracownie Badawcze w Polsce) Sekcji Przemysłowej o brzmieniu:

Po krótkiej dyskusji Zebranie przyjęło przedstawione rezolucje, przekazując ich **wykonanie Zarządowi Głównemu SEP**.

W dwa lata później wybuchła II wojna światowa przekreślając wszelkie zamierzenia w kierunku realizacji powyższego wniosku.

W czasie wojny prawie wszystkie laboratoria elektrotechniczne w Polsce uległy częściowej lub całkowitej dewastacji. Także Zakład Miernictwa i Wysokich Napięć Politechniki Warszawskiej, który prowadził prace probiercze dla wielu dziedzin elektrotechniki, podzielił taki sam los, doznając zniszczeń w 90%. W styczniu 1945 r. przemysły elektrotechniczny i elektroenergetyczny stanęły wobec braku jakiegokolwiek ośrodka badań naukowych. To też inicjatywa grupy pracowników Politechniki Warszawskiej – szczególnie prof. dr Janusza Lecha Jakubowskiego – spotkała się z aprobatą czynników rządowych i politycznych, w rezultacie czego już w dniu 1 lutego 1945 r., a więc jeszcze przed zakończeniem działań wojennych, ówczesny Departament Energetyki Ministerstwa Przemysłu i Handlu zdecydował o utworzeniu Państwowego Instytutu Wysokonapięciowego (PIWN). Sprzyjał temu także niezwykły zbieg okoliczności – ocalał w Politechnice Warszawskiej zespół transformatorów probierczych o napięciu 300 000 V i mocy 100 kVA.

Ta pierwotna nazwa Instytutu, wynikająca zarówno z zainteresowań naukowych jego twórcy, jak i z faktu, że początkowo Instytut rozporządzał tylko jednym ocalałym w ruinach Politechniki zespołem transformatorów probierczych, zawężała początkowy zakres działania tej nowej placówki tylko do dziedziny badań urządzeń wysokiego napięcia. Jednak już wtedy zamiarem organizatorów było rozszerzenie w przyszłości zakresu prac Instytutu i szybko sprecyzowano potrzebę rozszerzenia zakresu prac na inne dziedziny elektrotechniki „prądów silnych”, a w konsekwencji nazwa PIWN uległa 01.IX.1946 zmianie na Państwowy Instytut Elektrotechniczny (PIEL).

Tak więc Państwowy Instytut Wysokonapięciowy istniał od **1 lutego 1945 r. do 1 września 1946r.** W tym czasie dzięki zasiłkowi Ministerstwa Przemysłu pokryto częściowo dachem budynek, uruchomiono zespół probierczy na 300 kV i odremontowano kilka innych układów probierczych, stanowiących własność Politechniki.

Dnia 1 września 1946 r. wobec przyznania przez Ministra Przemysłu na IV kwartał 1946 r. funduszu inwestycyjnego Państwowy Instytut Wysokonapięciowy został przekształcony w Państwowy Instytut Elektrotechniczny. Dalsze zmiany nazwy Instytutu nastąpiły:

- na wiosnę 1948 r., na Główny Instytut Elektrotechniki (GIEL),
- dnia 01.XI. 1951, na Instytut Elektrotechniki (IEL), które to nazwa obowiązuje do chwili obecnej.

Opracował: doc. dr inż. Jerzy Mukosiej

STOPNIE NAUKOWE

Dr hab. inż. Andrzej Wilk – *Modelowanie obwodowo-polowe transformatorów trakcyjnych w aspekcie diagnostyki opartej na modelu referencyjnym*

Recenzenci wyznaczeni przez Radę Wydziału Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej

prof. dr hab. inż. Bronisław Tomczuk, Politechnika Opolska

prof. dr hab. inż. Zbigniew Krzemiński, Politechnika Gdańska.

Recenzenci wyznaczeni przez Centralną Komisję d.s. Stopni i Tytułów

prof. dr hab. inż. Kazimierz Zakrzewski, Politechnika Łódzka

prof. dr hab. inż. Andrzej Demenko, Politechnika Poznańska

Stopień nadała Rada Wydziału Elektrotechniki i Automatyki Politechniki Gdańskiej w dniu 17 czerwca 2013 r. Praca do wglądu w bibliotece Politechniki Gdańskiej.